

УДК 347.788

Ю.С. МЕЛЬНИЧЕНКО, канд. юрид. наук,
Донецький юридичний інститут МВС України

СПАДКУВАННЯ СУБ'ЄКТИВНОГО АВТОРСЬКОГО ПРАВА НА ТВІР

Ключові слова: авторське право, спадкування авторських прав, автор, спадкоємці, спадкодавець, твір

Цивільне законодавство України містить норми, що майже детально регулюють відносини у сфері спадкування окремих видів майна, які закріплені у книзі 6 Цивільного кодексу України [1] (надалі – ЦК України). Законодавець не виділяє особливостей спадкування авторських творів, поширює на них загальні положення про спадкування та прирівнює їх до інших матеріальних благ. Хоча спадкування прав авторів результатів інтелектуальної, творчої діяльності має певну специфіку, пов'язану з немайновим характером цих об'єктів. Тому, при регулюванні відносин щодо спадкування авторських прав на твір треба враховувати не тільки книгу 6 ЦК України, але й законодавство у сфері авторського права [2].

Хоча спеціальне законодавство у сфері авторського права не дає повної відповіді на питання щодо особливостей спадкування права на твір, як і решти об'єктів права інтелектуальної власності, і при створенні й прийнятті ЦК України законодавець повинен і міг вирішити ці важливі питання, але цього не було зроблено. Також це можна було зробити і шляхом внесення змін до спеціального законодавства врахувавши два важливі моменти: 1) захист інтересів спадкоємців, надавши їм можливість одержувати доходи від використання успадкованих прав на твір; 2) дотримання інтересів споживачів таких творів, що полягає в більш широкому й вільному використанні творів.

На сьогоднішній день у разі виникнення спорів щодо спадкування права на твір ми

повинні притримуватись загальних положень про спадкове право, що міститься у книзі 6 ЦК України. Хоча цього не достатньо, існує безліч важливих питань, які неможливо вирішити виходячи тільки з кн.6 ЦК України. Відсутність належної законодавчої регламентації переходу в порядку спадкування авторських прав на твір створює певні незручності і при правозастосуванні. Спори про спадщину завжди були одними з найбільш важко вирішуваних відносно речей, які є традиційними об'єктами спадкового права. Не менш складними є й спори у сфері авторського права, кількість яких постійно зростає з року в рік. Спори у сфері спадкування авторських прав (між самими спадкоємцями або із приводу використання авторських прав особами, що не мають на те правових підстав) – це майже не досліджувана частина у вітчизняному праві. На жаль, сьогодні ці проблеми не знайшли відображення ні в самому законодавстві, ні в науковій літературі.

Варто зазначити, що навіть та кількість наукових джерел щодо спадкування авторського права на твір не дає у повній мірі можливості здійснювати належне тлумачення тих, в основному загальних, норм спадкового права, що мають застосовуватися до вказаних відносин. Тому, враховуючи актуальність питання спадкування авторського права на твір, спробуємо його розглянути, виходячи із загальних положень спадкового права, нематеріальної природи цього об'єкта, а також особливостей набуття та здійснення прав на нього.

Питаннями спадкування авторських прав на твір присвячені праці таких авторів, як Є.В. Ананьєва, Т.А. Батрова, О.Є. Блінкова, С. Бутнік-Сіверського, Є.В. Вавіліна, А.М. Голощапова, О.П. Прокопенко, К.Ю. Рождественської, В.І. Сергєєва, С.Я. Фурси, Б.Б. Черпахіна, але завжди залишаються питання, які є невіршеними та потребують обговорення. Так, на цей час не вироблений чіткий механізм здійснення та захисту суб'єктивних прав спадкоємців авторських творів, як правонаступників. Саме тому метою статті є визначення окремих аспектів спадкування

суб'єктивного авторського права на твір, дослідження змісту суспільних відносин у сфері спадкування суб'єктивного авторського права на твір, та визначення проблем, які виникають при цьому. Це дозволить заповнити певну недостатність дослідницької бази в таких важливих правових і життєвих сферах суспільних відносин.

Перше, що потрібно з'ясувати, це чи є авторські права об'єктом спадкування. В Україні авторське право на твір регулюється гл.35–36 ЦК України, Законом України «Про авторське право і суміжні права» (далі – Закон України) та іншими нормативно-правовими актами. Як вже зазначалось, відносини щодо спадкування, в тому числі й авторських прав, урегульовані кн.6 ЦК України. Там зазначається, що спадкування – це перехід прав та обов'язків (спадщини) від фізичної особи, яка померла (спадкодавця), до інших осіб (спадкоємців) (ст.1216 ЦК України). До складу спадщини входять усі права та обов'язки, що належали спадкодавцеві на момент відкриття спадщини і не припинилися внаслідок його смерті (ст.1218 ЦК України). Відповідно, права інтелектуальної власності, зокрема на твір, можуть бути також об'єктом спадкування, якщо вони належали спадкодавцю. До складу авторських прав входять особисті немайнові та виключні майнові права на твір. Але виникає питання – які саме права можуть бути об'єктом спадщини і як саме спадкоємці цих прав мають здійснювати успадковані ними права?

Отже, ми виходимо з того, що до складу спадщини входять будь-які майнові права, що належали спадкодавцеві на день відкриття спадщини. Однак, ст.177 ЦК України виділяє результати інтелектуальної, творчої діяльності, у тому числі виключні майнові права на них, в окрему категорію, що не входить у загальне поняття «майнові права», як різновид цивільних прав. Оскільки спеціальних застережень щодо результатів інтелектуальної, творчої діяльності, як об'єктів спадкового права ст.ст. 190 і 199 та кн.6 ЦК України не містить, уявляється, що слід виходити з того,

що поняття «майнові права», як об'єкт спадкування, поширюється і на виключні майнові авторські права на твір.

Стосовно ж немайнових авторських прав, ситуація зовсім інша. В українському законодавстві особистим немайновим правам присвячені ст.14 Закону України та ст.423, 438 ЦК України. Особисті немайнові права охороняються безстроково (ст.28 Закону України) та не можуть бути передані (відчужені) іншим особам (ст.14 Закону України), і, відповідно не входять до складу спадщини, як такі, що нерозривно пов'язані з особою спадкодавця (ст.29 Закону України, ст.1219 ЦК України).

Таке твердження пояснюється наступним. Для виникнення, здійснення і захисту авторських прав не потрібно здійснювати реєстрацію твору або дотримуватися будь-яких інших формальностей. Тобто, особисті немайнові права на твір виникають у силу факту створення твору, не підлягають обов'язковій реєстрації, і діють безстроково (на відміну від майнових прав). Ці права є немайновими, оскільки не мають економічного змісту та невід'ємно пов'язані з особою автора твору. Особисті немайнові права належать виключно автору та не залежать від майнових прав.

Відповідно до ст.ст.423, 438 ЦК України та ст.14 Закону України, автору твору належать наступні немайнові права: право на визнання людини автором твору; право перешкоджати будь-якому посягання на право інтелектуальної власності, здатному завдати шкоди честі чи репутації автора твору; право на авторське ім'я (вимагати чи забороняти зазначення свого імені та обирати псевдонім у зв'язку з використанням твору); право на недоторканність твору; право на обнародування твору; інші особисті немайнові права, встановлені законом [1, 2]. Зазначимо, що перелік особистих немайнових прав залишено відкритим. Це означає, що автору твору можуть належати і інші особисті немайнові права, які не передбачені законодавством, але не суперечать йому.

Разом із тим, законодавство містить положення, відповідно до якого в окремих випад-

ках особисті немайнові права, що належали померлому автору, можуть здійснюватися й захищатися іншими особами, у тому числі спадкоємцями. Це положення фактично містить обмеження загального правила про невідчужуваність та невід'ємність особистих немайнових прав і, отже, потребує, щоб випадки й порядок їх здійснення були більш ретельно врегульовані законом. Натомість, такі особисті немайнові права, як право авторства, право на ім'я та право на захист репутації автора, у спадщину не переходять. Проте, законодавець створив нову правову конструкцію, згідно з якою, хоча особисті немайнові права автора й не переходять у порядку спадкування, однак спадкоємці одержують правочинність здійснення захисту особистих немайнових прав [3, с.52]. Термін захисту цих прав має безстроковий характер, щодо терміну охорони інших прав спадкоємців законодавство встановило певні правила.

Час від часу спадкоємцям доводиться вирішувати питання, пов'язані з використанням творів, які не були оприлюднені за життя автора. Так, вони повинні приймати рішення щодо подальшої долі твору. Подібно складається ситуація й при необхідності внесення тих або інших змін у твір померлого автора. Обоє ці випадки прямо пов'язані з можливістю подальшого використання відповідного твору й разом із тим стосуються майнових інтересів спадкоємця, а також інтересів суспільства в цілому.

Право на недоторканність твору полягає у тому, що: автор має право протидіяти будь-якому перекрученню, спотворенню або іншій зміні твору чи будь-якому іншому посяганню на твір, що може зашкодити честі та репутації автора, а також супроводженню твору без його згоди ілюстраціями, передмовами, післямовами, коментарями тощо (ст.439 ЦК України, ст.14 Закону України). Право на недоторканність твору фактично здійснюється завдяки виключному майновому праву надавати згоду на внесенні змін (переробку) до твору. Але, де закінчується право на недоторканність і починається право на переробку твору (п.6

ст.15 Закону України, п.4 ст.441 ЦК України), встановити вкрай складно. На це питання цивільне законодавство не відповідає, а тому слід вважати, що право на недоторканність стосується й елементів виключного майнового авторського права, тобто не є «чистим» особистим немайновим правом [4].

Тому, при використанні права на твір після смерті автора спадкоємці можуть дозволити в окремих випадках внесення в твір змін, скорочень або доповнень за умови, що цим не спотворюється творчий задум автора й не порушується цілісність сприйняття твору та не суперечить волі автора, вираженій у будь-якій формі. Отже, право на недоторканність твору може успадковуватись, хоча й дещо неповному обсязі.

У науці цивільного права залишається дискусійним питання про необхідність віднесення права на оприлюднення до особистих немайнових прав автора [5, с.145; 6, с.123] або до виключних майнових [7, с.291; 8, с.172]. Суть права на оприлюднення полягає в юридично забезпеченій можливості автора публічно сповістити свій твір [5, с.145]. Тільки авторові належить юридично забезпечена можливість визначати міру та ступінь готовності свого твору бути доступним для суспільства шляхом його опублікування, публічного показу, публічного виконання, публічної демонстрації, публічного сповіщення, тощо. Доведення твору до відома третіх осіб лише тоді набуває юридичного значення оприлюднення, коли це здійснено з відома автора та не суперечить його волі. Оприлюднення можливе виключно за умови відповідного волевиявлення автора і, відповідно, з його дозволу. Якщо твір оприлюднено без дозволу автора, з юридичної точки зору твір зберігає правовий режим не оприлюдненого.

На нашу думку, право на оприлюднення слід віднести до особистих немайнових прав автора, хоча воно має тісний зв'язок з виключними майновими правами на твір. Оприлюднення (опублікування) є необхідною передумовою використання, без опублікування використання неможливе, хоча опуб-

лікування може відбуватись і поза використанням, але без опублікування використання не можливе [7, с.48].

Отже, цілком справедливим є те, що право на оприлюднення (опублікування) може переходити у порядку спадкування (п.4 ст.442 ЦК). Але, за умови відсутності прямої заборони померлого автора на оприлюднення (опублікування) твору або якщо це не суперечить волі автора.

Характерною рисою виключних прав автора є їх відчужуваність. У зв'язку з цим виключні майнові права автора можуть входити до складу спадщини (ст.1218 ЦК України, ст.29 Закону України). До складу спадщини входять майнові права суб'єкта авторського права, чинні на час відкриття спадщини. Спадкоємці автора набувають можливість вирішувати всі питання, пов'язані з подальшим використанням творів спадкодавця (визначати види й способи використання, його умови й строки, укладати відповідні договори), а також одержувати за це винагороду. Майновими авторськими правами на твір є: право на використання об'єкта права інтелектуальної власності; виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності; виключне право перешкоджати неправомірному використанню об'єкта права інтелектуальної власності, в тому числі забороняти таке використання та інші (ст.440 ЦК України).

Успадковуватися виключні майнові права на твір можуть на підставі закону чи заповіту. Спадкування за законом виникає лише у разі відсутності заповіту, визнання його недійсним, неприйняття спадщини або відмови від її прийняття спадкоємцями за заповітом, а також у разі не охоплення заповітом усієї спадщини. При цьому, спадкоємець приймає усі права та обов'язки в цілому або від усього відмовляється. До спадкоємців переходять не лише права, що належали спадкодавцю, але і його обов'язки. Спадкоємці, які прийняли спадщину, відповідають за боргами померлого автора (обов'язок, щодо передання оригіналу твору видавцю). Кредитор має право вимагати виконання зобов'язання як від усіх

спадкоємців одночасно, так і від кожного з них окремо, відповідно до його частки у спадковому майні. Спадкоємці зобов'язані задовольнити вимоги кредитора повністю, але в межах вартості майна, одержаного у спадщину. Кожен із спадкоємців зобов'язаний задовольнити вимоги кредитора особисто, у розмірі, який відповідає його частці у спадщині (ст.1281, 1282 ЦК України).

При спадкуванні за законом авторські права передаються за загальними правилами, установленими кн.6 ЦК України, відповідно до черговості. У першу чергу право на спадкування за законом мають діти спадкодавця, у тому числі зачаті за життя спадкодавця та народжені після його смерті, той з подружжя, який його пережив, та батьки (ст.1261 ЦК України). Якщо відсутні спадкоємці першої черги, спадкоємці другої черги по закону є рідні брати та сестри спадкодавця, його баба та дід як з боку батька, так і з боку матері (ст.1262 ЦК України).

Якщо немає спадкоємців першої та другої черги, спадкоємцями третьої черги є рідні дядько та тітка спадкодавця (ст.1263 ЦК України). При відсутності спадкоємців першої, другої, третьої черги, право спадкувати отримують особи, які проживали зі спадкодавцем однією сім'єю не менш як п'ять років до часу відкриття спадщини (ст.1264 ЦК України). У п'яту чергу (ст.1265 ЦК України) право на спадкування за законом мають інші родичі спадкодавця до шостого ступеня споріднення включно, причому родичі ближчого ступеня споріднення усувають від права спадкування родичів подальшого ступеня споріднення та утриманці. Ступінь споріднення визначається за числом народжень, що віддаляють родича від спадкодавця. Народження самого спадкодавця не входить до цього числа.

У випадку, коли один із спадкоємців не прийме спадщину, його частка переходить до інших спадкоємців, закликаних до спадкування, і ділиться між ними порівну.

Законодавець також передбачив випадок, коли спадкоємець помирає раніше спадкодавця. Стаття 1266 ЦК України встановлює

правила спадкування за правом представлення. Внуки, правнуки спадкодавця спадкують ту частку спадщини, яка належала би за законом їхнім матері, батькові, бабі, дідові, якби вони були живими на час відкриття спадщини. Прабаба, прадід спадкують ту частку спадщини, яка би належала за законом їхнім дітям (бабі, дідові спадкодавця), якби вони були живими на час відкриття спадщини. Племінники спадкодавця спадкують ту частку спадщини, яка належала би за законом їхнім матері, батькові (сестрі, братові спадкодавця), якби вони були живими на час відкриття спадщини. Двоюрідні брати та сестри спадкодавця спадкують ту частку спадщини, яка належала би за законом їхнім матері, батькові (тітці, дядькові спадкодавця), якби вони були живими на час відкриття спадщини. Якщо спадкування за правом представлення здійснюється кількома особами, частка їхнього померлого родича ділиться між ними порівну.

Крім цього, автор за життя може скласти заповіт (гл.85ЦК України), відповідно до якого спадкоємцем може бути як одна або кілька фізичних осіб, незалежно від наявності родинних, сімейних відносин з цими особами, а також інші учасники цивільних відносин (ст.1235 ЦК України). При цьому заповідач має право скласти заповіт щодо усієї спадщини або її частини, з визначенням часток або ні. Спадкоємці за законом мають ділити спадщину в рівних частках, якщо тільки спадкоємці: за усною домовленістю між собою не змінили розмір частки когось із них в спадщині; за письмовою угодою (договором), посвідченою нотаріусом, не змінили розмір часток в спадщині когось із них [9].

Однак таке встановлення часток спрямоване тільки на розподіл коштів (доходів), отриманих спадкоємцями в результаті здійснення відповідного виключного майнового права (ст.1236 ЦК України). Саме виключне авторське право, незважаючи на наявність у ньому численних різноманітних правомочностей є неподільним. У майнових правах на твір виділення частки неможливе, оскільки не може скластися ситуація, коли одному спадкоємце-

ві належить право на тиражування твору, а іншому – право на повідомлення твору в ефір або по кабелю. Неможливо й визначити вартість частки у випадку співспадкоємства майнових прав на твір. Знов-таки неможливо, наприклад, розрахувати вартість права на переклад окремо від права на відтворення твору [3, с.115]. Відповідно, права на використання успадкованого твору повинні здійснюватися спадкоємцями спільно й тільки за взаємною згодою [10]. Кожний із спадкоємців з особистою метою має право використовувати твір, як об'єкт авторського права, однак розпоряджатися майновими правами один із спадкоємців може лише за наявності згоди на це усіх інших спадкоємців. Так, спадкоємці можуть укласти угоду, у якій буде передбачений порядок та способи здійснення ними авторських майнових прав. Така угода за бажанням спадкоємців може бути закріплена у свідоцтві про право на спадщину або укладена у формі окремого договору.

При регулюванні відносин щодо спадкування майнових авторських прав на твір, слід враховувати й те, що авторське право і право власності на матеріальний об'єкт, в якому втілено твір, не залежать одне від одного. Відчуження матеріального об'єкта, в якому втілено твір, не означає відчуження авторського права і навпаки (ст.12 Закону України, ст.419 ЦК України). Зважаючи на зазначені норми законодавства, при оформленні прав спадкування слід враховувати авторське право на твір та право власності на річ, що містить зазначені об'єкти. Це означає, що незалежно від того, хто успадкує річ (матеріальний об'єкт), спадкування авторських прав на твір, як результат інтелектуальної, творчої діяльності, у ній втілений, може мати або не мати місця, а якщо авторські майнові права успадковуються, то вони можуть успадковуватися не в цілому, а частково. При цьому їх спадкоємцем не обов'язково буде особа, що успадкувала цю річ (матеріальний об'єкт).

Право на отримання прав та обов'язків спадкоємцями виникає після відкриття спадщини. Для прийняття спадщини встановлю-

ється строк шість місяців, який починається з часу відкриття спадщини (ст.1270 ЦК України). Спадкоємці та інші правонаступники, які набули прав визнаються суб'єктами авторського права в межах строку чинності майнових прав на об'єкти авторського права і суміжних прав. Якщо спадщину прийняло кілька спадкоємців, свідоцтво про право на спадщину видається на ім'я кожного з них із зазначенням імені та частки у спадщині інших спадкоємців (ст.1297 ЦК України).

Строк чинності успадкованих майнових прав на твір спливає через сімдесят років, що підліковується з 1 січня року, наступного за роком смерті автора чи останнього із співавторів, який пережив інших співавторів, крім випадків, передбачених законом (ст.446 ЦК України). Для творів, оприлюднених анонімно або під псевдонімом, строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір закінчується через сімдесят років після того, як твір було оприлюднено (ст.28 Закону України). У даному випадку може виникнути питання про визначення моменту оприлюднення твору. Якщо це журнал, періодичне видання, книга, тоді момент оприлюднення твору можна визначити на підставі дати випуску у світ видання. Але, коли відбувається оприлюднення твору в мережі Інтернет, тоді визначити дату досить складно, а іноді й неможливо. Хоча законодавство цього не вимагає, автори або їх спадкоємці іноді вдаються до оформлення та отримання автором свідоцтва про державну реєстрацію авторського права на твір. І, як доказ факту оприлюднення використовують таке свідоцтво. Державна реєстрація може відбутися на вимогу автора шляхом звернення до Державної служби інтелектуальної власності. Якщо твір оприлюднено (опубліковано) анонімно чи під псевдонімом (за винятком випадку, коли псевдонім однозначно ідентифікує автора), видавець твору (його ім'я чи назва мають бути зазначені на творі) вважається представником автора і має право захищати права останнього. Це положення діє до того часу, поки автор твору не розкриє своє ім'я і не заявить про своє авторство (ст.11 Закону України).

Авторське право на твори, створені у співавторстві, діє протягом життя співавторів і сімдесят років після смерті останнього співавтора (ст.28 Закону України). Авторське право на твір, створений у співавторстві, належить всім співавторам незалежно від того, чи утворює такий твір одне нерозривне ціле або складається із частин, кожна з яких має самостійне значення (ст.13 Закону України). З огляду на це, спадкування здійснюватиметься після смерті кожного із співавторів спадкоємцями відповідного співавтора. Авторське право на твори посмертно реабілітованих авторів діє протягом сімдесяти років після їх реабілітації (ст.28 Закону України). Тобто, датою відліку строку охорони буде дата прийняття судом рішення (вироку) про реабілітацію автора-фізичної особи. Для отримання свідоцтва про право на спадщину після смерті реабілітованого необхідне відповідне рішення Комісії з питань поновлення прав реабілітованих, яке має містити відомості про склад спадкового майна.

Цивільним законодавством передбачені випадки початку строку чинності майнових прав на твір після смерті автора (ст.28 Закону України): 1) авторське право на твір, вперше опублікований протягом тридцяти років після смерті автора, діє протягом сімдесят років від дати його правомірного опублікування; 2) будь-яка особа, яка після закінчення строку охорони авторського права по відношенню до не оприлюдненого твору вперше його оприлюднює, користується захистом, що є рівноцінним захисту майнових прав автора. Строк охорони цих прав становить двадцять п'ять років від часу, коли твір був вперше оприлюднений. Згідно із зазначеними нормами особою, яка може бути наділена майновими правами автора, можуть бути спадкоємці автора або інші особи.

При оформленні спадкування майнових авторських прав спадкодавця для підтвердження належності цих прав можуть бути надані відомості та документи, необхідні для вчинення нотаріальних дій, зокрема, інформація, отримана на запит від Державної слу-

жби інтелектуальної власності Міністерства освіти і науки України з Державного реєстру свідоцтв про реєстрацію авторського права на твір (для встановлення факту реєстрації авторського права на твір спадкодавцем) та Державного реєстру договорів, які стосуються права автора на твір (для встановлення наявності чи відсутності факту передачі майнових прав на зареєстрований твір іншим особам). Хоча, надання доказів щодо належності прав померлому автору не зовсім відповідає сутності авторського права. У відповідності з ст.435 ЦК України за відсутності доказів іншого автором твору вважається фізична особа, зазначена звичайним способом як автор на оригіналі або примірнику твору (презумпція авторства). Авторське право на твір виникає на підставі факту його створення, для виникнення й здійснення авторського права не потрібно реєстрації твору або іншого спеціального його оформлення. Це означає, що не потрібно будь-якого документального підтвердження наявності в спадкодавця таких прав. Спадкоємцям достатньо пред'явити оригінал твору або його екземпляр для оформлення прав на спадок. Якщо хтось з цим не згоден, або виражає сумніви, тоді такі особи можуть оспорити дане право.

Далі, прийняття спадщини може відбуватися двома шляхами: на підставі спільного проживання спадкоємця разом із спадкодавцем на час відкриття спадщини (ст.1268 ЦК України) та у результаті подання заяви про прийняття спадщини до нотаріусу за місцем відкриття спадщини (ст.1269 ЦК України). Зазначені дії повинні бути зроблені протягом 6 місяців від моменту відкриття спадщини.

Також, вважаємо, що особливістю спадкування виключних майнових прав на твір є неможливість застосування до нього режиму відумерлого майна. У тих випадках, коли відсутні спадкоємці як за законом, так і за заповітом, або ніхто зі спадкоємців не має права успадкувати, або всі спадкоємці відсторонені від спадкування, або ніхто зі спадкоємців не прийняв спадщини, або всі спадкоємці відмовилися від спадщини й при цьому ніхто з

них не вказав, що відмовляється на користь іншого спадкоємця, майно переходить у власність територіальної громади за місцем відкриття спадщини (ст.1277 ЦК України). З виключним майновим правом на твір ситуація інша. У зазначених випадках виключне право припиняється, й твір переходить у суспільне надбання. Відповідно до ст.30 Закону України твори, які стали суспільним надбанням, можуть вільно, без виплати авторської винагороди, використовуватися будь-якою особою, за умови дотримання особистих немайнових прав автора. Кабінетом Міністрів України можуть встановлюватися спеціальні відрахування до фондів творчих спілок України за використання на території України творів, які стали суспільним надбанням. Інакше би для управління від умерлими авторськими правами на твір державі довелося створити спеціальний орган, якого на цей час не існує.

Основною особливістю спадкування авторських прав є те, що в об'єкті спадщини є не всі авторські права, а тільки виключні майнові права автора. Особисті немайнові права автора в спадщину переходити не можуть, але можуть переходити ті права, які тісно пов'язані з майновими. Для захисту цих прав в особистих інтересах та суспільства в цілому спадкоємці наділяються спеціальними повноваженнями щодо їх охорони, які завжди є більш вузькими за змістом, ніж відповідні особисті немайнові права автора. Наступною особливістю спадкування авторського права є їх неподільність. Спадкоємці можуть здійснювати авторські права тільки спільно. Будь-які дії щодо використання успадкованого твору можливі виключно за наявності спільної згоди всіх спадкоємців.

І наостанок, зазначимо, що проблемних питань у сфері спадкування авторських прав є досить багато, ми висвітлили лише окремі з них. Тому, проблеми спадкування авторських прав, правила вступу в спадщину відносно авторських прав потребують подальшого широкого обговорення наукової спільноти. Це надасть у подальшому можливість удосконалити національне законодавство у сфері спад-

кування об'єктів права інтелектуальної власності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний Кодекс України // ВВР України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.
2. Закон України «Про авторське право і суміжні права» : від 11.07.2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.
3. Голощанов А. М. Особенности наследования авторских прав / А. М. Голощанов, К. Ю. Рождественская. – М. : Р. Валент, 2011. – 144 с.
4. Гаврилов Е. П. Наследование интеллектуальных прав / Е. П. Гаврилов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rbis.su/article.php?article=267>.
5. Сергеев А. П. Авторское право России / А. П. Сергеев. – СПб. : Изд-во СПб. ун-та, 1994. – 312 с.
6. Гордон М. В. Советское авторское право / М. В. Гордон. – М. : Юрид. лит., 1955. – 232 с.
7. Дозорцев В. А. Интеллектуальные права: Понятие. Система. Задачи кодификации : сб. статей / В.А.Дозорцев. – М. : Статут, 2003. – 416 с.
8. Право інтелектуальної власності: Акад. курс : підруч. для студ. вищих навч. закладів / О. П. Орлюк, Г. О. Андрощук, О. Б. Бутнік-Сіверський та ін. ; за ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. – 696 с.
9. Лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про судову практику розгляду цивільних справ про спадкування» : від 16.05.2013 р., № 24-753/04-13 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v-753740-13/page>.
10. Сергеев В. И. Проблемы наследования авторских прав (на примере конкретного гражданского дела) / В. И. Сергеев, А. С. Мардашина [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.advocate-realty.ru/press/unitpress/?id=394873>.

Мельниченко Ю. С. Спадкування суб'єктивного авторського права на твір / Ю. С. Мельниченко // Форум права. – 2013. – № 3. – С. 376–383 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2013_3_63.pdf

Визначено характерні особливості спадкування суб'єктивного авторського права на твір. Надано практичні рекомендації щодо удосконалення національного законодавство у сфері спадкування суб'єктивного авторського права.

***

Мельниченко Ю.С. Наследование субъективного авторского права на произведение

Определены характерные особенности наследования субъективного авторского права на произведение. Предоставлены практические рекомендации относительно усовершенствования национального законодательства в сфере наследования субъективного авторского права на произведение.

***

Melnichenko J.S. Inheritance Subjective Copyright in the Work

The characteristic features of inheritance subjective copyright in the work. Practical recommendations for the improvement of national legislation on inheritance subjective copyright in the work are made.